

“Naloga za 14. srečanje
Mladih raziskovalcev za
napredek Maribora “

IZGNANCI IZ LOVRENCA NA POHORJU

Avtorji: Maja Arčnik
Petra Kupnik
Nina Hambrož
Aljoša Vezjak
Igor Videčnik

Osnovna šola
Šolska ulica 6
Lovrenc na Pohorju

Mentorica: Darja Miglič

Lovrenc na Pohorju, april 1998

D2 93/94 IZGANCI

Roneura

0 3.7.1998/3059

LN = 52923

OBSEG NALOGE

Naloga obsega:

32 strani in

4 priloge

KAZALO

Naslovna stran	str.	1
Obseg naloge	str.	2
Kazalo	str.	3
Povzetek	str.	4
I. Namen in cilji	str.	5
II. Načini za doseganje ciljev	str.	6
III. Vsebina naloge	str.	7
1. Okupatorjevi cilji na ozemlju današnje slovenske Štajerske	str.	7
1.1. Aretacije in preselitvena taborišča	str.	8
1.2. Sklep	str.	12
1.3. Položaj in življenje Slovencev v izgnanstvu	str.	12
1.4. Zakaj izraz izgnanec	str.	13
2. Obiskali smo	str.	14
ga. Nada Hren	str.	14
g. Hrabro Pernat	str.	16
ga. Jožefa Podlesnik	str.	17
ga. Milena Fornezzi	str.	19
ga. Katarina Planinšič	str.	20
g. Ivan Planinšič	str.	23
3. Seznam izgnancev	str.	28
IV. Diskusija	str.	30
V. Viri in literatura	str.	31
VI. Priloge	str.	32

POVZETEK NALOGE

Cilj naše naloge je bil spoznati delček naše krajevne (seveda tudi svetovne) zgodovine in sicer delček iz obdobja druge svetovne vojne, ki pa je za marsikoga bil zelo boleč in je še danes.

Slišali smo veliko zanimivih zgodb, takšnih in drugačnih. Ob nekaterih smo se skoraj razjokali, ob drugih pa spet nasmejali.

Ugotovili smo, da smo marsikomu odprli nekoč zelo bolečo rano, ki je izgledala že povsem zaceljena. Ko smo zapuščali te ljudi smo bili prepričani, da smo izvedeli veliko. Danes, ko zaključujemo s to nalogo in ko smo si o vsem ustvarili neko celotno sliko, pa smo ugotovili, da vemo malo, da se teh stvari ne da opisati v uri ali dveh, da nam niso mogli povedati vsega, da so stvari, ki jih enostavno hočejo pozabiti. Mi jih danes povsem razumemo.

Bogatejši smo za marsikatero spoznanje. Dosti več vemo o ljudeh v Lovrencu in njihovih usodah. Pri pouku zgodovine si prepričan, da izveš veliko in, da tu ni več kaj dodati. Mi smo se prepričali v nasprotno. Zgodovina poleg svojih zgodovinskih dejstev skriva še mnogo, mnogo več.

Bogata je zgodovina našega kraja !

I. NAMEN IN CILJI

S to nalogo smo hoteli spoznati ljudi, ki jih je tok dogajanja druge svetovne vojne pahnil v kruti svet izgnanstva.

Zanimalo nas je predvsem:

- zakaj
- kdaj
- kam
- kako

Odpri smo stare rane, v marsikom obudili žalostne, celo tragične dogodke.

Veseli smo, da smo s to nalogo prikazali delček tega kar so nekateri Lovrenčani doživeli in, da te stvari ne bodo šle v pozabo.

Naš namen je bil dobiti čim več zanimivih in točnih podatkov. Dobili smo še več.

II. NAČINI ZA DOSEGANJE CILJEV

V skupini nas je bilo pet raziskovalcev. Bili smo pravi raziskovalci saj smo veliko časa preživali na terenu, srečali in spoznali veliko prijaznih ljudi, ki se jim na obrazih ne vidi kaj vse so doživeli v času najstrašnejše vojne na svetu.

Najprej smo se lotili teorije. Prebrskali smo nekaj knjig in s pomočjo njih izvedeli nekaj več o teh dogodkih. Že ob prebrani literaturi nas je spreletaval srh.

Ko smo s tem končali, smo se odpravili na teren, k ljudem, ki so nam imeli veliko povedati.

O vsem kar smo slišali in si zabeležili, smo se še pogovorili, in bili večkrat kar žalostni. Minute, včasih kar ure so prehitro minile.

Rečemo lahko le to, da smo veseli, da smo se lotili te naloge in krajanom odprli nov list v krajevni zgodovini.

III. VSEBINA NALOGE

1. OKUPATORJEVI CILJI NA OZEMLJU DANAŠNJE SLOVENSKE ŠTAJERSKE

Množično izganjanje Slovencev je za naciste pomenilo ukrep, brez katerega ne bi mogli izpeljati popolnega ponemčenja dežele. O njegovem pomenu priča že to, da so ga bili na Slovenskem pripravljene izpeljati tudi takrat, ko so ga v nekaterih drugih zasedenih ali priključenih pokrajinah zaradi vojnih težav odložili na povojni čas. Priča tudi to, da so za izgon odločili zelo velik odstotek prebivalstva v zelo kratkem času.

Osnovne smernice za množičen izgon Slovencev je predpisal sam Himmler aprila 1941, ko se je s svojim posebnim vlakom "Steimark" ustavil v Brucku na Muri in od tam z avtomobilom obiskoval razna območja. Za Spodnjo Štajersko je to storil 18. aprila, ko je nepričakovano in tajno prispel v Maribor in drugi dan v Celje. V smernicah je Himmler na kratko določil tole:

1. Takoj je treba izseliti vse slovensko izobraženstvo.
2. Takoj bodo z družinami vred izseljeni vsi Slovenci, ki so se priselili po letu 1914.
3. Izseliti je treba tudi prebivalce obsavskega pasu, ki obsega območje nemškega rajha jugozahodno od Save in območje okoli 20 kilometrov severovzhodno od Save.
4. izseliti je treba tudi prebivalce tako imenovanega obsoteljskega pasu.
5. Izseliti je treba tisto vaško prebivalstvo po vsej Spodnji Štajerski, ki očitno kaže primesi tuje krvi. Tudi te osebe je treba podvreči grobem ravnemu pregledu.

6. Drugo prebivalstvo, to je večina, ostane za sedaj v deželi

Himmler je v Mariboru tisti dan izdal še dvoje dokumentov, in to "navodilo za poznejšo poselitev" in "posebno navodilo". V prvem je določil, da se mora nemška kmetija temeljito razlikovati od slovenskega posestva. Nemški naseljenec mora postati varen in premožnejši. Nikdar ne sme zdrsniti na položaj kočarja. Zato je treba že v naprej izločiti posestva kot cele kmetije. V posebnem navodilu pa je Himmler najprej določil, naj prebivalce obsavskega pasu, ki jih ne bodo izgnali, ker so ustrezni, da ostanejo v Spodnji Štajerski, kljub temu izselijo iz obsavskega in obsoteljskega pasu, jih odpeljejo v notranjost dežele in jih čimprej nastanijo na izpraznjena posestva izgnanih Slovencev. Zanje naj predvidijo enake kmetije in zemljišča v enaki velikosti in kakovosti, kot so jih imeli do sedaj. Obsavski in obsoteljski pas naj zasedejo samo Štajerci z najboljšim izborom krvi. Oba ta obmejna pasa morata postati najbolj germanski območji Štajerske. Poleg tega je Himmler še določil, naj tiste volksdeutscherje, ki so bili izdajalci v narodnostnem boju, aretirajo in ne izženejo, temveč jih naj odpeljejo v koncentracijsko taborišče.

1.1. ARETACIJE IN PRESELITVENA TABORIŠČA

V zasedeni Spodnji Štajerski so prve aretacije Slovencev opravili oboroženi člani švabsko-nemške kulturne zveze, ko so za nekaj časa prevzeli oblast, oddelki vojske in orožništva. Tako so npr. v Gornji Radgoni in okolici prve Slovence prijeli že v noči na 9. april in jih kmalu pognali čez mejo na Hrvaško. Podobno so v Mariboru nekatere Slovence prijeli in zaprli že 11. aprila. Množičneje so začeli zapirati Slovence po vzpostavitvi civilne uprave in policijskega ter orožniškega aparata. Nekaj časa so zlasti na obmejnih območjih delali tako, da prijatih Slovencev niso odpeljali v posebej za to urejena preselitvena taborišča, temveč so jih peš, s tovornimi avtomobili ali pa z avtobusi odpeljali na Hrvaško. Prve

aretacije je nemška varnostna policija izvajala po seznamih, ki jih je dobila iz Berlina ali jih je napravila sama s pomočjo svoje obveščevalne mreže, ki je bila v slovenski Štajerski razvita med nekaterimi člani Švabsko-nemške kulturne zveze. V prvih tednih okupacije niti niso branili ljudem, da se sami "prostovoljno" odselijo iz nemškega zasedbenega območja v Ljubljansko pokrajino ali na Hrvaško. Seveda je bilo na seznamih, ki jih je varnostna policija prinesla iz Gradca in Celovca, precej manj ljudi kot so jih za izgon predvidele že omenjene Himmlerjeve smernice. Ker so bili zopori v Spodnji Štajerski, Gorenjski in Mežiški dolini daleč premajhni, da bi lahko sprejeli veliko skupino aretiranih in za izgon predvidenih Slovencev, sta morala preselitvena štaba v Mariboru in na Bledu ustanoviti nekaj večjih ali manjših preselitvenih taborišč. Glavno in nekaj časa tudi največje preselitveno taborišče v Spodnji Štajerski je bilo v Meljski vojašnici v Mariboru (komandant esesovski podporočnik Rudolf Meyer) v župnišču v Šmartnem pri Slovenj Gradcu (komandant esesovski podporočnik Sepp Strohmeier) in v celjskih zaporih "Stari pisker". Aretirane osebe so imeli nekaj časa zaprte tudi v prostorih kapucinskega samostana in v mestni vojašnici v Celju, a so jih nato premestili v Stari pisker. Za izgnance iz posavja so najprej nameravali urediti taborišče v Brežicah ali okolici, npr. na gradu Mokrice, vendar so se kmalu odločili za trapistovski samostan v gradu Rajhenburg (komandant esesovski podporočnik Franz Straub in za njim esesovski poročnik Max Koller). Vendar prostorov za bivanje izgnancev niso določili v samem gradu, temveč na bližnjem samostanskem ali gospodarskem poslopju. Za nadzornika vseh preselitvenih taborišč v Spodnji Štajerski je preselitveni štab imenoval esesovskega majorja Kasparija Schwarzhuberja, ki je imel do tedaj enak položaj v Poznanju na Poljskem.

Preselitvena taborišča so bila zelo zastražena in nekatera (meljska vojašnica v Mariboru in grad Rajhenburg) tudi obdana z bodečo žico. Po prihodu v taborišče so aretiranim pobrali vse osebne predmete, iskali pa so zlasti zlatnino in srebrnino, nakit, pobrali so celo poročne prstane, ročne in žepne ure ter seveda tudi denar, vrednostne papirje in hranilne knjižice.

Režim v preselitvenih taboriščih je bil še najbolj podoben režimu v koncentracijskih taboriščih prve tj. lažje stopnje. V njih sicer ni bilo plinskih celic, krematorijev in vislic, vendar nič manj poniževanj, sramotenj in duševnih muk kot v koncentracijskih taboriščih. V preselitvenih taboriščih so zapornike delili v razne skupine in jih tudi zasliševali.

V omenjenih preselitvenih taboriščih zaprti Slovenci niso klonili. Le malo je bilo klečeplazenja pred okupatorjem, egoističnega reševanja lastnega položaja, brezupa in samomorov. Velika večina jetnikov je vseskozi jasno in glasno izpovedovala svojo narodno zavest. Nacisti so v nekaj mesecih spomladi in poleti 1941 politično in rasno pregledali in ocenili skoraj vse prebivalstvo Spodnje Štajerske, Gorenjske in Mežiške doline.

Izgnanci so smeli vzeti s seboj le ročno prtljago, težko do 30 kg in do 500 dinarjev, ko pa je s 1.junijem 1941 dinar nehal biti plačilno sredstvo v zasedenih slovenskih pokrajinah, so lahko vzeli s seboj 25 nemških mark.

Do takrat, ko so se dogovorili, da se izgon prvega vala iz Spodnje Štajerske začne 7.junija 1941, so večinoma pozaprlji moške brez njihovih družinskih članov. Te so začeli voziti v preselitveni taborišči Maribor in Rajhenburg (danes Brestanica) šele v začetku junija, za kar so dobili iz Berlina 20 tovornih avtomobilov s petimi prikolicami; ta transportna posadka se je nastanila v jezuitskem samostanu v Mariboru. Preselitveni štab v Mariboru je najprej predvideval, da bo prvi transport izgnancev v Srbijo krenil iz Maribora 6.junija. Vendar so ga odposlali drugi dan, tj. 7.junija, in to ne iz Maribora, temveč iz Slovenske Bistrice, do kamor so izgnance pripeljali s tovornimi avtomobili. Tisti dan so tudi sklenili, da bodo nadaljni transporti odpeljali iz Maribora in ne iz Rač, ker so do naslednjega transporta že popravili mariborski železniški most. Iz Slovenske Bistrice in Maribora je nato do 4.julija odpeljalo 11 transportov in nato 5.julija še eden iz Rajhenburga, skupno 4801 slovenskega izganca in 71 Hrvatov. Hrvate je preselitveni štab izganjal samo v juniju,

kajti nato jih je moral pustiti pri miru; iz zunanjepolitičnih razlogov so sklenili, da se Hrvatov na Spodnji Štajerski rešijo na drug način. Vsak transport je spremljala posebna patrulja nemške zaščitne policije, ki ga je v Srbiji izročila tamkajšnjim oblastem in po vrnitvi pisno poročala o njem. Nekatera poročila pričajo, da so izgnanci na vlaku prepevali domoljubne pesmi, da so jih ob poti pričakovali znanci in jim prinesli pakete s hrano itd.

Komaj je poslednji transport z izgnanci prvega vala odpeljal iz Rajhenburga, je preselitveni štab začel pripravljati aretacijo ljudi za drugi val. Podobno kot za prvi val, so te aretacije izvajale enote nemške zaščitne policije in orožništva. Poveljnik redarstvene policije za alpske dežele polkovnik Helmut Mascus v Mariboru je za izvajanje aretacije pooblastil komandanta okrepljenega 72.rezervnega policijskega bataljona majorja Richarda Maiwalda. Ta je vsak dan izdal povelje, v katerem je določil, katera enota bo kje prijela ljudi in jih pripeljala v preselitveno taborišče v Mariboru. Za ta val izгона namreč niso več uporabljali pomožnih taborišč na Borlu, v Celju in v Šmartnem pri Slovenj Gradcu. Posamezne enote so začele prijemati za izgon določene ljudi zgodaj zjutraj, da so jih dobile še v stanovanju, jih vodile na zbirna mesta, od koder so jih nato z avtomobili transportnega oddelka preselitvenega štaba odpeljali v Maribor. Stanovanja so takoj zapečatili. Z aretacijami so enote začele 9.julija v mestu Maribor in so nato te potekale tako, kot je lahko potekalo pošiljanje transportov v NDH. Ohranjena povelja in poročila policijskih enot omogočajo precej natančen pregled poteka aretacij, ki so do 26.julija potekale nemoteno na vzhodnih območjih Spodnje Štajerske. V njih so do tega dne prijeli 9922 oseb. Poročila posameznih enot ne navajajo nobenega primera, da bi se kdo nasilno uprl aretaciji ali da bi prišlo do kakšnih tehničnih ali drugih ovir. Prvi transport iz Maribora v Slavonsko Požego je odpeljal 11.julija in je do 26.julija odpeljalo skupno 14 transportov s 6065 osebami.

1.2. SKLEP

Vsi trije okupatorji, ki so aprila 1941. leta zasedli Slovenijo, so slovenski narod obsodili na smrt in ga nameravali uničiti kot etnično enoto. Nihče od okupatorjev tisto usodno pomlad 1941. leta ni niti malo dvomil v to, da bo slovenski narod čez nekaj desetletij le še zgodovinski pojem.

Najbolj nestrpen do slovenskega naroda je bil nemški okupator v Spodnji Štajerski, Gorenjski in Koroški. Predvideval je, da bo te pokrajine germaniziral v nekaj letih, pri čemer naj bi imeli glavno vlogo nemški raznarodovalni društvi Štajerska domovinska zveza in Koroška ljudska zveza, nemške mladinske organizacije, nemške šole in nemški otroški vrtci. Celo vrsto nasilnih ukrepov je nemški okupator že od prvih dni okupacije dalje namenil uničevanju vsega, kar bi moglo spodbujati, vzdrževati ali krepiti slovensko narodno zavest in njeno gmotno podlago. Osnovno vodilo nacističnih raznarodovalcem je bil Hitlerjev ukaz šefoma civilne uprave: "Napravite mi to deželo zopet Nemško!"

1.3. POLOŽAJ IN ŽIVLJENJE SLOVENCEV V IZGNANSTVU

Slovenci so živeli v izgnanstvu v Srbiji, Hrvaški, Bosni in Nemčiji. Mnogo se jih je nasilnemu izgonu umaknilo z begom v Ljubljansko pokrajino in Hrvaško in tudi za njih lahko rečemo, da so živeli v izgnanstvu. Položaj in razmere v izgnanstvu živečih Slovencev so bile sicer različne od pokrajine do pokrajine, vsem pa je bilo skupno to, da so bili odtrgani od doma in domovine ter trpeli pomanjkanje in duševno bol.

Izgnane Slovence so v skupinah pošiljali v razne večje kraje, kot Jagodino, Čuprijo, Paraćin, Užice, Kruševac, Lazarevac, Gornji Milanovac, Požego, Čačak, Gučo, Kragujevac, Preljino, Kraljevo, Mladenovac, Arandelovac, Topolo, Trstenik, Valjevo, Kamenico, Smederevsko Palanko, Veliko

Orašje, Rekovac, Varvarin, Aleksandrovac, Brus, Arilje in Ivanjico. To so bila večinoma sadjarska območja. Tam so imeli okrajni načelniki nalogo, da skupaj z okrajnimi in občinskimi odbori za naseljevanje Slovencev razmestijo izgnance v svojih občinah, in sicer praviloma v najboljše hiše, vendar tako, da naj bi v vsak kraj prišla le ena ali največ dve družini. Kaže pa, da razmeščanje izgnancev po vaseh ni tekla popolnoma neovirano. Treba je namreč upoštevati, da v nekaterih vaseh ni bilo na voljo ustreznih nastanišč ali pa so ta pred tem zasedli že srbski izgnanci. Srbske oblasti so želele, da bi slovenski izgnanci po vaseh pomagali srbskemu ljudstvu pri raznih opravilih.

1.4. ZAKAJ IZRAZ IZGNANEC ?

Ni mogoče upoštevati izrazov izseljenec, preseljenec in deportiranec. Izganec zato, ker vsebinsko bolj ustreza tisti skupini ljudi, ki jih je okupator po določenem postopku nasilno odstranil ne samo z njihovega doma, temveč tudi iz njihove domovine.

2. OBISKALI SMO

GOSPO NADO HREN

11. julija 1941 so prišli Nemci. Časa so imeli pol ure, da se pripravijo. Ga. Hren, dva brata in mamó so odpeljali v meljsko vojašnico. Tam je bila tudi njena teta. Čez tri dni je šel transport v Slavonsko Požego (zraven je bil tudi takratnik župnik Oblak). Bili so brez hrane, moške so ločili od žensk, ležali in spali so kar na tleh brez vsega. Nato so jih prepeljali v Teslič, kjer so bili tri mesece. Ko so prispeli, so dobili pol hleba kruha. Čez čas so se z vozovi pripeljali kmetje in med vsemi temi izgnanci izbrali posameznike, ki so lahko šli z njimi. Ga. Hren in njena družina so bili dodeljeni v vas Mikrovce, v neko zelo skromno hišo, ki je imela na tleh le zemljo. Vsak dan je šel eden od družine k nekemu kmetu na kosilo, vendar so pri kmetu morali zelo delati, zlasti novembra, ko je bilo dosti koruze in so jo pobirali po pet dni skupaj. Čez nekaj časa so dobili nekaj čebule, moke in vsaka štiričlanska družina še hleb kruha. Nato so jih spet premestili. Tudi tu ni bilo nič boljše saj se je v eni sobi stiskalo devet ljudi in zato so jih začeli deliti. Zopet so prosili pri kmetih, če jim lahko kaj pomagajo. Ga. Hren pravi, da vse kar je bilo lepo, so bili konji in vozovi s katerimi se je lahko vozila na polje. Ti kmetje, pri katerih so delali, so imeli zlasti pšenico in koruzo. Gospa se spominja, da je teta dobila službo v neki tovarni, njen mlajši brat, ki je imel komaj 11. let, je bil kurir, ker pa je bilo to delo prenaporno za tako mladega fanta, je to delo opustil. Starejši brat je dobil službo v tovarni usnja. V vasi je imela skoraj vsaka hiša kravo, vendar ljudje mleka v vasi niso dobili. Ga. Hren pravi, da ti ljudje niti malo niso bili prijazni do Slovencev. Ona sama nikoli ni imela dovolj hrane zato je imela bolane noge-kolena. Kmetje pri katerih so delali so bili zelo kruti. Otroci so pričakovali malo plačilo, da bi lahko kdaj šli v kino, vendar se to ni zgodilo. Spominja se, da je dobila novo obleko in coklje od neke čisto druge gospe. Od tistih pri katerih je delala, ni dobila nikoli nič. Z grozo se gospa spominja ustašev, ki so delali grozne stvari. Nikoli ne bo pozabila strašnega dogodka : neki deklici so rekli naj odpre usta, da ji bodo dali

bombon. Namesto bonbona je dobila strel v usta. Bombe so padale vsak dan. Vas v kateri so bili, je bila Srbska in Srbi so se počutili nekaj več. Meni, da so bili Hrvati dosti boljši, prijaznejši. V vasi je bilo veliko ranjencev, ki so jih namestili v tamkajšnjo šolo. Čez dan so za njih skrbele medicinske sestre, ponoči pa je tudi sama šla kdaj tja dežurat. Spominja se tudi dne ko so se na križišču srečali Nemci in partizani. Bilo je grozno.

13.aprila 1945 so prišli partizani in jim rekli naj se pripravijo na odhod domov. Nazaj (v Maribor) so prišli šele 30.junija 1945 in sicer zaradi poškodovanih železniških tirov. Ko so prišli nazaj so jih v Studenškem gozdu čakale barake in gospa pravi, da jih niso ravno lepo sprejeli. Obvestili so svojce, da so prišli po njih. Zelo dolgo je iskala službo, šele s pomočjo kolegice jo je dobila. Dva meseca je delala kar tako šele nato so jo prijavili. Ko se je poročila se je preselila v Lovrenc na Pohorju in se zaposlila v tukajšnjem uradu krajevne skupnosti.

GOSPODA HRABRA PERNATA

Leta 1941 proti koncu maja ob 7.00 je prišel gestapo in jih aretiral. V pol ure so se morali pripraviti in vzeli so lahko le osebne stvari. Z avtobusom so jih odpeljali v Maribor v zapore v Sodni ulici. Aretirani so bili : oče Alfonz, mama Frančiška, sestra Draga, brat Bojan in on, g. Hrabro. G. Hrabro je bil edini v samici, ker so mislili, da je on najbolj proti Nemcem. Tam so ostali en mesec, potem so jih po zaslišanju premestili v Melje v posebno taborišče za izselitev. Po treh tednih v tem taborišču so bili z 11. transportom odpeljani preko Sarajeva v Srbijo v Arandelovac, kjer so jih predali srbski občini - Selobanja. Bili so prepuščeni na milost in nemilost tamkajšnjim kmetom od katerih so dobivali le hrano. Po enem mesecu bivanja v Selobanji so odšli v Beograd, kjer je bilo več možnosti za preživetje. Tu so ostali kot "izbeglice" vse do konca druge svetovne vojne. Med tem časom so se preživljali vsak po svoje. Bodisi kot natakar ali prodajalec alkoholnih pijač, kot žagovodja na žagi prometne banke. Edino mama je ostajala doma, da jim je kuhala. Leta 1944 sta g. Hrabro in njegov brat Bojan odšla v partizane in se priključila kot prostovoljca k prvi KRAJŠKI BRIGADI, ki je imela 5 bataljonov in to iz samih slovenskih prostovoljcev, ki so bili leta 1941 izgnani v Srbijo. Starša in sestra so se vrnili v Slovenijo, v Lovrenc na Pohorju poleti 1945. leta. Ob vrnitvi domov so našli hišo prazno, ravno tako hleve, ute brez kmetijskega orodja in strojev. V njihovi hiši je za časa okupacije gospodovala nemška gozdna uprava. Njihovi gozdovi v tem času tudi niso ostali nedotaknjeni, saj so Nemci na 30 hektarjih gozda posekali 4000m³ lesa. Ob aretaciji leta 1941 je oče imel pri svoji žagi preko 400m³ rezanega lesa in na skladišču, ki so mu rekli "zimrajhov plac" pa še 3000 prostornih metrov bukovih drv, pripravljenih za izvoz v Švico. To so bile le večje stvari in vrednote, ki so jih morali prepustiti okupatorju in tega jim nikdar nihče ni vrnil.

GOSPO JOŽEFO PODLESNIK

Ga. Podlesnik nam je pripovedovala, da so prišli po njenega moža g. Karla Podlesnika in ga z mnogimi drugimi odpeljali v Mariborsko kasarno, kjer jih je bilo zelo veliko, predvsem izobraženih ljudi (študentje, profesorji, duhovniki....) . Tam so bili kakšen teden. Nato so jih dali na vlak, v vagone ki je bil namenjen na Hrvaško. To ni bil potniški vlak, ampak so jih zaklenili v živinske vagone, kjer so ležali kar na slami. Vedeli so da gre za izselitev, a kam točno gredo in kaj bodo naredili z njimi niso vedeli. Da gre za izselitev so vedeli saj je bila to zelo zavedna slovenska družina. Vse se je zgodilo zelo na hitro in zraven so bili tudi mali otroci. Za njih je bilo na vlaku zelo neprijetno, saj je bilo zelo vroče. Potem so jih dali v neko vojaško taborišče (nekaj podobnega), kjer so jih pričakali do zob oboroženi vojaki. Tam so ostali približno en teden. Nato so jih zopet natrpali v vagone in jih poslali v Brčko v Bosno. Tam so jih dodelili pravoslavnim kmetom in sicer k eni družini. Ti ljudje so jih zelo lepo sprejeli. Čeprav je bil to tuj kraj, tuj jezik, vse je bilo drugače, so se morali privaditi in na vso srečo sta z možem ostala skupaj. Njen mož se je moral veliko skrivati. Medtem, ko so se oni selili po Hrvaški in Bosni, so v Sloveniji seveda naselili Nemce. Te pravoslavce, pri katerih so v Brčkem bili so hoteli tudi pokatoliti. V Brčkem niso dosti delali, ko pa so bili pri kmetih so delali na poljih ipd. Ena hčer gospe Podlesnik je bila rojena v Resniku to je 7km oddaljen kraj iz Zagreba. Bili so tudi na Rugnici na Hrvaškem, vendar je bilo po pripovedovanju gospe Podlesnik najhuje v Brčkem, saj niso vedeli kaj bodo naredili z njimi. Tam je bila reka, ki je bila polna trupel. Ljudi so postavili pred reko in jih udarili s kladivom, da so padli v vodo in utonili. Pravi, da so imeli srečo, da so sploh preživeli. Enkrat so tudi pogoreli in takrat so bežali sredi noči. Čeprav so bili Nemci zelo kruti, nekateri niso bili za vojno in jim to niti malo ni bilo všeč. Družine oz. ljudje pri katerih so živeli niso bili napredni oz. imeli so veliko, a niso ničesar znali. Slovenci so bili dosti naprednejši in tudi to je bil eden izmed vzrokov, da so jih naselili tja, saj so jih Slovenci zelo veliko naučili. V Dolni Slatini so živeli pri družini Dorovič,

s katero pa potem niso ohranjali stikov. Skratka zelo veliko so se selili, vendar so vseskozi imeli stike z Lovrencem. Veliko so pisali, saj je pošta normalno delovala. Proti koncu so pisma prenehala prihajati in zato jih je bilo ob koncu vojne kar malo strah iti domov - nazaj v Lovrenc. Ko so se vrnili v Lovrenc so ohranjali stike le z družino Malčič iz Resnika. Spodaj pri Malčičih je bilo hrane vedno dovolj, ko pa so prišli po koncu vojne v Lovrenc je bilo tu zelo slabo in tudi hrane je primanjkovalo. Malčiči so enkrat prišli na obisk tudi v Slovenijo.

V času vojne so bile v Lovrencu družine ali pa posamezni ljudje (tudi Slovenci), ki so delali za Nemce. Če je kdo naredil kaj narobe, nekaj česar ne bi smel, so ga takoj povedali - izdali Nemcem .

Podlesnik Maks (brat g. Karla Podlesnika) bi naj bil ubit v enem izmed vagonov, ki bi ga naj napadli Nemci (niso popolnoma prepričani kaj se je v resnici z njim zgodilo). Skratka gospa Podlesnik pripoveduje, da je bilo strašno in, da se o tem ne pogovarja rada.

Pogovarjali smo se tudi s hčerko gospe Jožefe Podlesnik:

GOSPO MILENO FORNEZZI

Gospa Milena se spomni bolj malo saj je bila takrat, leta 1941 stara komaj leto in pol. Spomni se, da jih je v Ruglici obiskal Miklavž, ki ji je prinesel darilo, da so živeli v pomanjkanju, da je gorela hiša, da so v hiši spali skupaj z živalmi in da je bilo vse zelo umazano. Zelo dobro pa se že spomni povratka v Lovrenc. Nobeden od otrok (njene starosti) se ni hotel igrati z njo, ker je nihče ni razumel saj je govorila srbsko.

V izgnanstvu je dobila še dve sestri in brata, vendar sta žal brat in sestra umrla, preživela je samo sestrica Zdenka.

Kot otrok je po osvoboditvi še nekajkrat obiskala Malčiče. Spomni se tudi, da so pri Malčičih že v času vojne prali perilo v Savi in da so to delali tudi še potem, ko je bila pri njih na počitnicah.

GOSPO KATARINO PLANINŠIČ

17. julija 1941 se je pričela pot žalosti in trpljenja za našo družino, pripoveduje gospa Katarina.

Tako kot vsako sončno jutro so moji štirje otroci brezkrbno in veselo tekali in se igrali na trati pred hišo. Čez nekaj časa sem zaslišala nemško govorico in skozi okno zagledala nemške vojake. Iskali so mene in mojo družino in nas brez obrazložitve odpeljali v Maribor v kasarno. Moža so že pred mesecem odpeljali v Mariborske zapore. Žalostna in prestrašena sem zrla v ljudi, otroke, starčke, ki so jih tako kot nas pripeljali v kasarno.

Ker je bil mož v zaporih iz katerih so jih pošiljali na delo v Nemčijo, sem bila v strahu, da bodo poslali tudi njega. Napisala sem prošnjo na gestapo in naslednjega dne so moža pripeljali k družini. Čez nekaj dni so nas odpeljali s transportom v Reichenburg (Brestanico) v taborišče. Tam smo preživeli tri tedne v barakah in na slami. Nato so nas odpeljali v Slavonsko Požego in čez dva dni naprej v Križevce. Prišli so kmetje iz Osijeka in nas odpeljali na revno kmetijo. Imeli so eno kravo in nekaj svinj. Pospraviti smo morali poljske pridelke od katerih smo lahko obdržali le nujni delež za hrano, ostalo smo morali oddati krajevnim oblastem. Ko smo delo na polju končali in spravili vse pridelke, je bila že pozna jesen 1941. Takrat so prišli po nas kmetje iz Velikih Sesvetov pri katerih smo preživeli šestnajst tednov. Stanovali smo v zapuščeni hiši in spali na ilovnatih tleh na slami.

Iz Velikih Sesvetov so nas premestili v Male Sesvete k drugemu kmetu. Z možem sva delala na polju za skromno hrano. Dodelili so nam leseno kočo. Bilo je mrzlo in nismo imeli dovolj odej, tako, da je zbolel najmlajši sin.

Minila je zima in spomladi 1942 so nas na kmečkih vozovih odpeljali v Sv. Ivan Žabno. Postavili so nas na semenj (kot živino) kjer so si kmečke žene, katerim so može odpeljali, izbirale moške za delo na kmetijah. Našo

družino ni izbral nihče, ker smo bili preštevilni. Hoteli so nas razdeliti, toda ob joku otrok in mojih prošnjah smo ostali skupaj. Poslali so nas v Rovišče v pravoslavno župnišče, kjer so duhovnike izselili.

Mož je skrbel za živali in opravljal vsa dela v župnišču. Največja pridobitev je bila krava, ki je nahranila našo družino. Bila sem zelo vesela, da sem znala molsti. Meseca decembra 1942 pa so zboleli vsi štirje otroci - dobili so ošpice. 8 letni Jože in 4 letni Danilo pa sta dobila še pljučnico. Zdravil nisem dobila nikjer zato je umrl sin Jože. 2.februarja 1943 smo ga pokopali.

V pravoslavnem župnišču smo preživeli leto 1943 in 1944 do oktobra. Dobili smo drugo stanovanje, tako da smo imeli sobo in kuhinjo. Da smo se lahko preživljali, sem pletla puloverje, nogavice in jih menjavala za maslo, ki sem ga nosila v Križevce in ga zamenjala za sladkor, sol in oblačila.

Tako sem se nekega dne v oktobru odpravila v Križevce že v 8 mesecu nosečnosti. Vračala sem se z večernim vlakom v Sv. Ivan Žabno, ko so vlak ustavili in vse Slovence nagnali iz vlaka. Morala sem pešačiti še 13 km do Rovišča skozi gozd, kjer so se borili partizani in ustaši. Zaustavili so me in me niso pustili naprej. Ko so opazili, da sem noseča so me del poti spremljali - vodili tako, da sem se pozno ponoči vrnila domov. Železniška proga je bila minirana in vlak iz katerega so me nagnali je pred Roviščem zletel v zrak.

17.novembra sem rodila hčerko in imela sem zopet štiri otroke. To pa je bilo tudi usodno, saj je ostal moj mož pri družini in živ. Neke noči so prihajali na konjih Čerkezi. Hodili so od hiše do hiše in pobirali može, ki so imeli manj kot štiri otroke (prav takrat sem spekla kruh, ki je bil redko na mizi- ker ni bilo moke). Čerkezi so prihrumeli v hišo, prijeli moža in ga hoteli odpeljati. Pokazala sem jim štiri otroke. Ker je bila hčerka v košari , so mislili, da je lutka in so košaro obrnili. Vsa solzna sem jo

zadnji hip ujela, nakar je začela jokati. Moža so pustili, vzeli pa so edini hleb kruha, ki ga je družina tako dolgo čakala in odšli iz hiše. Zunaj so z njim nahranili konje. V izgnanstvu smo bili še do junija 1945, ko smo dobili odločbo, da se lahko vrnemo domov v Slovenijo. Odpeljali so nas na vozovih do Bjelovara, kjer smo na vlaku čakali še 3 dni, nato pa preko Zagreba, Maribora do Rute. Od tam so nas z volovsko vprego odpeljali v Lovrenc. Vrnili smo se brez vsega, od svoje lastnine, ki smo jo morali pustiti tukaj pa ni ostalo ničesar. Ustvariti smo si morali na novo vse kar družina potrebuje za osnovno življenje - znova.

Ker je gospa Planinšič slabega zdravja, in ker se zelo nerada spominja teh žalostnih dogodkov, smo prosili za pomoč njeno hčerko (ki se je rodila v izgnanstvu), da si je vse zapisala po njenem nareku mi pa smo to prepisali.

GOSPOD IVAN PLANINŠIČ danes živi v Ljubljani. Odzval se je naši prošnji in nam napisal zanimivo zgodbo, ki je vsekakor drugačna od mamine (gospe Katarine Planinšič), saj je on vsesкупaj doživljal skozi otroške oči. Kaj je napisal ?

Kako sem kot otrok preživel izseljenišтво ?

To, kar vam bom povedal je le nekaj utrinkov iz mojih spominov na izseljenišтво v času druge svetovne vojne.

Bilo je pozno spomladi leta 1941. Star sem bil nekaj manj kot osem let. Obiskoval sem drugi razred osnovne šole. Bil sem najstarejši od štirih otrok v naši družini. Živeli smo pri "Jaušniku", kot se je reklo domačiji blizu lovrenškega pokopališča.

Tistega jutra se dobro spomnim. Prišla sta dva nemška vojaka s puškama in sta nekaj po nemško rekla mami. Mama, ki je nemško dokaj dobro razumela je začela jokati. Osem, sedem šest in tri leta stari otroci tega nismo razumeli. Končno nam je mama uspela povedati, da sta nemška vojaka ukazala, naj v najkrajšem času vzamemo najnujnejše stvari, ker bomo prepeljani v Maribor.

Ne morem reči, da me je to pretreslo, saj sem si Maribor vedno želel videti. Kakšna priložnost ! Nisem mogel dojeti tragike, ki jo je čutila mama, vedoč zakaj gre, saj so že pred enim mesecem zaprli očeta.

Odpeljali so nas in še druge družine v kamionih pokritih s ceradami naravnost v "meljsko kasarno". Upanje, da si bom končno lahko ogledal Maribor, se je razblinilo v nič.

V kasarni sem, kot najstarejši otrok, hodil z aluminijasto posodo po hrano. Zjutraj je bila ponavadi nesladkana črna kava in košček kruha. Na poti do kotla, kjer se je hrana delila, sem moral mimo stražarja. Občasno pa je

stražil nek nemški vojak, ki je vedno iz žepa vzel kocko sladkorja in mi jo vrgel v kavo. Vrjetno se je spomnil na svoje otroke.

Ne vem ali zaradi znanja nemščine ali mamine vztrajnosti, se nam je nekega jutra pridružil še oče, ki je bil zaprt drugod. Bil je neobrit. Kljub temu smo ga spoznali in se ga razveselili.

Kmalu nato so vso družino - kakor tudi ostale - naložili na živinske vagone in nas premestili v Brestanico, tedanji Reichenburg. Dobro se spomnim dolge barake, ki je bila na obeh straneh postлана s slamo, mi pa smo ležali kot "sardine" eden zraven drugega. Na vsaki strani je bilo vsaj po petdeset ljudi. Vsa družina je imela samo dve deki - eno spodaj in eno zgoraj. Deke, kakor tudi obleke v katerih smo spali (pidžam ni bilo), so bile polne uši, ki smo jih čez dan brezuspešno uničevali.

Ponovno so nas naložili na kamione in odpeljali na Hrvaško. Prispeli smo v Slavonsko Požego. Novo taborišče. Od tam mi je ostal v spominu dvanajst letni deček, ki se je utopil v bližnjem ribniku. Tudi zdravnik, ki je bil z nami, ga ni uspel rešiti. Otroci smo smeli opazovati dogodek le od daleč.

Iz Slavonske Požege so nas poslali nazaj proti Zagrebu - v Križevce. Bili smo že dva dni brez hrane. Dobro se spomnim s kakim užitkom smo pojedli na pol kuhano polento, ki so jo pripravili v velikem kotlu. Tu smo bili poslednjič pod vojaško stražo.

Kmalu nato so nas razvozili s kmečkimi vozovi daleč naokrog po vaseh. Naša družina je bila poslana v Osijek pod Kalnikom. Prišli smo na neko kmetijo, iz katere so ustaši izselili pravoslavne Srbe. Starši so dobili nalogo, da poberejo poljske pridelke in jih oddajo krajevnim oblastem. Obdržali smo lahko najnujnejše za lastno prehrano. Otroci smo pri tem pomagali ali pa pasli svinje. Ni nam bil dolgčas. Na ognju smo si pekli koruzo ali krompir. Oboje smo s tekom pojedli. Kot vsi otroci smo tudi

radi plezali po drevesih. Ob neki priliki, ko sem splezal na topol, se mi je odlomila veja in sem padel (razumljivo - navzdol). Imel sem srečo, da se mi je noga zataknila med vejo, dober meter ali dva nad zemljo. Odnesel sem jo brez večjih poškodb.

Prišla je zima 1941. Ker je bilo ukazano delo opravljeno, so nas ponovno naložili na vozove in odpeljali v bližnje vasi, kjer naj bi zimo preživel pri pravoslavnih Srbih, ki jih niso izselili. Za hrano, ki so nam jo dajali, navadno en obrok dnevno, so morali starši, zlasti oče, pomagati na kmetiji. Jedli smo v glavnem ves teden zelje in fižol, redko krompir. Živeli smo v zapuščeni hiši, kjer so bila tla ilovnata, kot je tam nasploh bil običaj. V enem kotu smo na kupu slame imeli s svojima dvema dekama ležišče, v drugem kotu pa je bila druga družina.

Tako je minila zima. Zgodaj spomladi 1942 so nas ponovno naložili na kmečke vozove in nas odpeljali v Sv. Ivan - Žabno. Tu so nas postavili na ogled na sejmu, kjer so običajno trgovali z živino. Okolišni kmetje, predvsem ustaško usmerjeni, so si tu lahko izbirali delovno silo. Mojega očeta, ki je hodil naokrog, je zagledala neka kmetica. Bil je srednje postave, vendar močan zato ga je izbrala. Povabil jo je, naj ga spremlja po "prtljago". Ko je ženska zagledala očetovo "prtljago" - štiri majhne otroke in drobno ženičko, jo je takoj ucvrla. Tako smo ostali "neizbrani", kot še nekaj drugih, zlasti starejših. Nekaj od teh so nas naselili v pravoslavni farovž, od koder so izselili njihovega duhovnika.

Prvič smo po dolgem času bili spet svobodni, nobenemu v breme, vendar brez hrane. Oče je bil prisiljen v ponižujoče prosjačenje, da nahrani štiri lačna otroška usta, seveda tudi mamó in sebe. Pri bližnjih kmetih je dobil prgišče ali dva fižola, včasih celo koruzno moko, s tem, da jim je obljubil, da bo vse poplačal z delom, ko ga bodo rabili. V resnici je to kasneje tudi storil in dobil še več hrane, kar nam je omogočilo preživetje.

Po dolgem času sem začel ponovno obiskovati šolo. Vpisali so me enkrat v drugi razred, da bi se naučil hrvaščine. Bil sem uspešen in do sem "Pohvalnico", ki jo še danes hranim.

Ponovno je prišla zima in to zelo huda, leta 1942. Obilo snega in mraz. Vsi otroci smo dobili ošpice. Moj brat, leto mlajši, je dobil hudo obliko bolezni in je umrl. Prvič sem se od blizu srečal s smrtjo. Ležal je v sosednji sobi na parah. Hodil sem k njemu in ga božal po licih. Bila so hladna. Imel je zaprte oči kot bi spal. Nisem vrjel staršem, da ga ni več, saj je bil še tam. Odpeljali so ga. Ostali otroci nismo smeli zraven. Ostali smo doma in čakali, morda pa bo prišel nazaj. Ni ga bilo. Počasi smo se nato privadili.

Življenje je teklo dalje. Oče je dobil stalno zaposlitev na neki kmetiji. Mama je začela plesti puloverje in nogavice, kar je naučila še mene, da sem ji lahko pomagal. (Še danes znam narediti peto na nogavicah kar se mi je zdelo najtežje) Za en pulover je dobila običajno en kilogram masla, ki ga nismo nikoli namazali na kruh, ker ga je na "črnem" trgu takoj zamenjala za kilogram soli, ki je bila sicer nedosegljiva, vendar nujno potrebna.

Končno smo dobili svoje "novo stanovanje". Eno sobo z dvema posteljama in souporabo kuhinje, v kateri sta na divanu živela dva starejša izseljenca. Sedaj nas je bilo pet v dveh posteljah.

Leta 1944 se nam je rodila še ena sestra in zopet nas je bilo šest. Spali smo : dva mlajša otroka pri starših zgoraj in dva starejša spodaj pri njunih nogah. Bilo nam je toplo. Kaj sta si mislila starša, nismo ugibali.

Že nekaj časa pred tem me je roviški župnik, po rodu Slovenec - pisal se je Bajec - povabil, da bi bil ministrant in s tem tudi nekoliko pomagal družini. V resnici sem bil za ministriranje, sicer minimalno, vendar denarno nagrajen. Še več pa sem dobil, ko smo ob Božiču z župnikom

hodili "blagoslavljati hiše", kakor je bil tam cerkveni običaj. V vsaki hiši sta bila pod razpelom (križem) eden ali dva krožnika. Na najmanjšem je bil denar za ministranta.

Ko je odšel mežnar v partizane, sem opravljal še njegove dolžnosti. Zato sem bil ob koncu leta nagrajen s sedemdesetimi kilami pšenice - to so imenovali bero, ki so jo pobirali drugi za mene.

Kljub navedenim obveznostim sem v šoli dobro uspeval, obenem pa nisem zanemarjal svojih otroških dejavnosti oz. družabnosti. Najpogosteje smo s prijatelji "frnikolali". Frnikole smo si naredili iz gline in jih na soncu posušili (steklene so bile velika dragocenost). Potakali smo jih v jamico. Kdor je izgubil, je moral plačati z gumbi. Imel sem jih vedno polne žepe.

Ne morem reči, da se v teh letih nisem zanimal za dekleta. Bil sem zaljubljen v eno ali dve, vendar o tem ne bom govoril. Druga svetovna vojna je bila končana. Vrnili smo se v Slovenijo, v naš rojstni kraj, v Lovrenc na Pohorju. Ničesar od svoje lastnine nismo našli, niti pohištva. Bili smo vendarle srečni.

3. SEZNAM IZGNANCEV

FABRICIJ Pavel, 30.6.1942

FABRICIJ Zora, roj. Skerbinjek, 21.1.1910 - umrla po vojni v Lovrencu

FABRICIJ Marjan, 11.5. 1945

GERATIČ Slavko, st. 23.5. 1894 - umrl po vojni v Lovrencu

GERATIČ Matilda, 24.2.1893 - umrla po vojni v Lovrencu

GERATIČ Milan

GERATIČ Slavko, ml.

HREN Nada, roj. SLAČEK, 12. 9. 1925

KORMAN Leopold, 14.11.1902 - umrl po vojni v Lovrencu

LAMPREHT Marko, 21.4.1897 - umrl po vojni v Lovrencu

LAMPREHT Maks, st. - umrl v izseljeništvu

LAMPREHT Marija, st. - umrla po vojni v Lovrencu

LAMPREHT Maks, ml.

LAMPREHT Bernard

LAMPREHT Marija, ml.

MAROLD Anton, 22.2.1891 - umrl po vojni v Lovrencu

MAROLD Frančiška, 30.3.1895 - umrla po vojni v Lovrencu

MEDIC Avgust, 1.8.1898 - umrl po vojni v Lovrencu

MEDIC Štefanija, 4. 10. 1904 - umrla po vojni v Mariboru

OBLAK Ivan, 22.1.1886 - umrl po vojni v Lovrencu

OBLAK Marija, 19.8.1882 - umrla po vojni v Lovrencu

OBLAK Mina, 8.9.1893 - umrla po vojni v Lovrencu

PODLESNIK Feliks - umrl

PODLESNIK Julčka - ne živi v Lovrencu

PODLESNIK Zvonka

PODLESNIK Karel - umrl leta 1986 v Lovrencu

PODLESNIK Jožefa

PODLESNIK Maks - umrl v izgnanstvu

PODLESNIK Milena, 6.1.1940

PERNAT Alfonz, 31.8.1888 - umrl po vojni v Lovrencu

PERNAT Frančiška, 9.3.1888 - umrla po vojni v Lovrencu

PERNAT Bojan, 3.7.1916 - borec NOB
PERNAT Hrabro, 16.11.1919 - borec NOB
PERNAT Dragica, 17.1.1915
PLANINŠIČ Jože, 6.8.1908 - umrl po vojni v Lovrencu
PLANINŠIČ Katarina, 29.4.1914
PLANINŠIČ Ivan, 21.7.1933
PLANINŠIČ Danilo, 6.7.1938
PLANINŠIČ Angelca, 1943
SKRBINJEK Julijana, 6.2.1882 - umrla po vojni v Lovrencu
ZBILJ Julijus, 24.5.1901
ZBILJ Marija, roj. Lampreht, 17.3.1923 - umrla po vojni v Lovrencu

IZGNANCI, ŽRTVE FAŠISTIČNEGA NASILJA

LAMPREHT Maks, st.
PODLESNIK Maks

IZGNANCI BORCI NOV

PERNAT Bojan
PERNAT Hrabro

IV. DISKUSIJA

Menimo, da smo se lotili pravega dela in seveda prave teme. Delo je potekalo malo drugače, saj smo večino časa preživali na terenu - domovih pri zelo prijaznih ljudeh.

Spoznali smo krute usode teh ljudi, ki jih je okupator leta 1941 izgnal iz Lovrenca zato, ker so bili Slovenci.

Zanimiva se nam je zdela primerjava pripovedi med odraslimi in otroci (takrat). Kako so vse to doživljali otroci in kako odrasli. Otroci so večinoma vse skupaj vzeli kot veliko, razburljivo igro, ki pa je kljub temu marsikoga predčasno postarala oz. zresnila in mu vzela pečat otroštva. Takrat niso dojeli tragike časa in dogodkov in verjetno je prav tako. Večje trpljenje in grozo so zato doživljali odrasli (starši).

Ugotovili smo tudi, da se starejši ljudje, ki so bili takrat že starši, teh dogodkov ne spominjajo radi. To je del njihovega življenja, ki ga skušajo pozabiti. Zato se nam še toliko bolj zdi prav, da smo se lotili te naloge in da je vsaj delček tega kar so doživeli tudi zapisan.

V. VIRI IN LITERATURA:

1. IZGNANCI, Zbornik slovenskih izgnancev 1941 - 1945, Društvo izgnancev Slovenije, Ljubljana 1993
2. SLOVENSKA KRONIKA XX. stoletja, Nova revija, Ljubljana 1996
3. BRANIMIR NEŠOVIĆ, JANKO PRUNK; 20.STOLETJE, zgodovina za 8. razred osnovne šole, DZS,d.d., Ljubljana 1993
4. RUŠKI DELAVEC, glasilo delavcev Tovarne dušika Ruše - posebna izdaja, 1986

VI. PRILOGE

Priloga 1

Potrdilo o sodelovanju gospodov Bojana in Hrabra Pernata v partizanskih enotah.

Priloga 2

Osebna izkaznica, izdana gospodu Hrabru Pernatu v Beogradu, leta 1941.

Priloga 3

Potrdilo o izgnanstvu, izdano od Arhiva Republike Slovenije.

Priloga 4

Potrdilo o vpisu v seznam izgnancev, izdano od Muzeja narodne osvoboditve Maribor.

Oslobodilački front

Slovenačkog naroda

Odbor za Srbiju

Vojni osek
Beograd, Krvnske 19/II

Službeno

Beograd... 29... dec. 1944. god.

PRILOGA 1

P O T V R D A

Kojom potvrđujemo da se je drug **P. e. f. n. a. t. Bojan. i. Hrabroslav...**
za stanom u. **Vojvode Stepe. 78...**, a u vezi naredjenja
Vrhovnog štaba br. službeno od 8. novembra 1944. god. javio kao dobrovoljac
u "Slovenačku brigadu" kod V. Srpske udarne divizije, u kojoj se nalazi
već od .. **26. novembra...** 1944. god.

Ove se potvrda izdaje... **09.01.1944.** **Alfonz Pernat...**
u svrhu regulisanja potpore.

Smrt za **Službeno** narodu!

Alfonz Pernat

★
SLOVENSKO KULTURNO-PROSVETNO DRUŠTVO
"FRANCE ROZMAN"
ODDEL ZA SREBNO

Šlv. služ. _____
16. januarja 1946 god. Š.
BEOGRAD, Kruška 19

PRILOGA 1

P e t r d i l o

Slov. Kult. Prosv. Društvo "France Rozman" v Beogradu
potrjuje, da sta se tovariša Bejan in Hrabro P e r n a t javila
kot dobrovoljca meseca novembra 1944 leta in odšla na sremski front.

S. P. S. N.

Za odbor:
[Signature]
Šmid Zorka

Својеручни потпис:
Eigenhändige Unterschrift:

Đorđe Đukić

Отисак десног кажипрста:
Abdruck des rechten Zeigefingers:

PRIOGA 2

Управа града Београда Централна пријавница Polizeipräsidium Belgrad Zentralmeldeamt	
ЛИЧНА КАРТА Бр. <i>8648</i> IDENTITÄTSKARTEN N^o	
Презиме и име: Vor und Zuname:	<i>Ђорђе О. Ђукић</i>
Занимање: Beruf:	<i>инж. машиничар</i>
Датум и место рођења: Datum und Geburtsort:	<i>16. 5. 1919, Об. Ловина</i>
Народност — држављанство: Nationalität — Staatsangehörigkeit:	<i>Србина — Србин</i>
<i>20. 7. 1941 год.</i> у Београду.	М. П. Шеф Централне пријавнице: Chef des Zentralmeldeamtes: <i>[Signature]</i>

REPUBLIKA SLOVENIJA
 MINISTRSTVO ZA KULTURO
 ARHIV REPUBLIKE SLOVENIJE

1000 Ljubljana, Zvezdarska 1, p.p. 70
 Telefon: (061) 1251 222, 1251 266, 1251 308,
 1253 430; telefax: (061) 216 551

Štev: 677-05-2878/3/96

Datum: 19.03.96

P O T R D I L O

na podlagi 94. člena Zakona o naravni in kulturni dediščini
 (Ur.l. SRS, št. 1/81)

Iz arhivskega gradiva, ki ga hrani Arhiv Republike Slovenije,
 Referat za dislocirano arhivsko gradivo II (prej Arhiv Inštituta
 za novejšo zgodovino), Ljubljana, Kongresni trg 1, je razvidno,
 da je bil(-a)

Podlesnik Milena,
 rojen(-a) 05.01.1940,

prisilno izgnan(-a) od okupacijskih oblasti 11.07.1941.
 V domovino se je vrnil(-a) (v kartoteki ni podatka).

(Seznami izgnanih Slovencev iz Spodnje Štajerske v Srbijo in na
 Hrvaško, fasc. 659 in fasc. 1361)

prof. Marjeta Adamič
 Vodja referata za dislocirano
 arhivsko gradivo II

Kongresni trg 1
 Telefon: (061) 1256 152

mag. Vladimir Žumer
 DIREKTOR

Muzej narodne osvoboditve
Maribor, Ul. heroja Tomšiča 5
tel.: 062-211-671

Maribor, 5. 1. 1996

Štev.: 97/96

P O T R D I L O

Muzej narodne osvoboditve Maribor potrjuje, da so

PODLESNIK Karl _____, roj. 11. 3. 1909
 PODLESNIK Josefa, geš. Jodl _____, roj. 17. 3. 1914
 PODLESNIK Milena _____, roj. 5. 1. 1940
 _____, roj. _____
 _____, roj. _____
 _____, roj. _____
 _____, roj. _____
 _____, roj. _____
 _____, roj. _____
 _____, roj. _____

vpisani v seznam izgnancev (Verzeichnis der aus der Untersteiermark
ausgesiedelten Personen), ki so bili izgnani dne 11. julija 1941,
transportna lista štev.: 13.

Potrdilo izdajamo zaradi ureditve statusa žrtve vojnega nasilja.

Direktor:
mag. Marjan Žnidarič

Pohvalnica

Planinšek Josipu

učeniku I. razreda, za odlično ponašanje
i osobitu marljivost.

u Rovinju, dne 16. XI. 1942.

TISKAR FILIP TUPŠIČ, BJELOVAR

PRILOGA 5

V imenu učencev, ki so raziskovali in odkrivali našo preteklost, se najlepše zahvaljujem:

gospe Majdi Mušič za strokovno in moralno podporo,

gospodu Dušanu Fornezziju za lektoriranje in

vsem nekdanjim izgnancem, ki so nam s svojo pripovedjo in arhivskim gradivom pomagali pri nastanku te naloge.

Mentorica: Darja Miglič

KNJIŽNICA PEDAGOŠKE FAKULTETE

D R 93/94
IZGNANCI
Lourenca

199803059

UNIVERZA V MARIBORU

COBISS